

BIBLIOTEKA
Ž E S T I N A

Urednik
Borislav Pantić

Naslov originala
Henning Mankell
“Villospår”

Copyright © Ordfront 1995
Translation Copyright © 2010 za srpsko izdanje Čarobna knjiga

Dizajn korice:
Dragan Bibin
Copyright © Čarobna knjiga 2010.

ISBN 978-86-7702-110-8

Nijedan deo ove publikacije, kao ni publikacija u celini, ne sme se re-produkovati, umnožavati, preštampavati niti u bilo kojoj drugoj formi i bilo kojim drugim sredstvom prenositi ili distribuirati bez odobrenja izdavača.

Sva prava za objavljivanje ove knjige zadržavaju autor i izdavač prema odredbama Zakona o autorskim pravima.

Čarobna knjiga
Beograd 2010.

Hening Mankel

**POGREŠAN
TRAG**

Preveli

Dorijan Hajdu i Željko Ćirikovački

**Čarobna
knjiga**

*Uzalud ću savijati i tresti
staru nesavитljivu rešetku
– niti će se rastegnuti, niti pući
jer u meni je skovana i pričvršćena ona
i tek kad smrskan budem ja,
biće i rešetka*

(Iz pesme „Gazel“ Gustava Fredinga)

Dominikanska republika
1978. godina

Uvod

Nešto pre svitanja, Pedra Santanu probudio je dim koji je počela da ispušta petrolejska lampa.

Kad je otvorio oči, isprva nije znao gde se nalazi. Trgnuo se iz sna koji nije želeo da izgubi. Putovao je kroz neobičan stenoviti krajolik, u kojem je vazduh bio veoma razređen, imajući osećaj da će ga sva sećanja napustiti. Zadimljena petrolejska lampa prodrila mu je u svest kao udaljeni miris vulkanskog pepela. Međutim, odjednom, tamo je bilo još nečeg: zvuk izmučene osobe koja je teško disala. U tom trenutku san je nestao i bio je primoran da se vrati u mračnu prostoriju, u kojoj je sada već proveo šest dana i šest noći ne spojivši više od nekoliko minuta neisprekidanog sna.

Petrolejska lampa je prestala da gori. Oko njega više nije bilo ničega osim mraka. Sedeo je potpuno nepomično. Noć je bila topla. Znoj mu se zalepio za košulju. Primetio je i da se oseća neprijatan miris. Prošlo je mnogo vremena otkad je poslednji put imao volje da se istušira.

Ponovo je čuo taj zvuk teškog disanja. Pažljivo se podigao sa zemljanog poda, rukama tražeći plastični kanistar sa petrolejom, znajući da bi trebalo da bude pored vrata. Mora da je padala kiša dok je spavao, razmišljao je bauljajući u mraku. Pod ispod njegovih nogu bio je vlažan. U daljini je čuo kukurikanje petla. Znao je da je Ramirezov. Uvek je kukurikao pred svitanje pre ostalih seoskih petlova. Taj petao je bio poput nestrpljivog čoveka, poput onih iz grada, za koje bi se uvek činilo da imaju toliko posla da nemaju vremena ni za šta drugo osim da vode računa o sopstvenoj žurbi. Nije bilo kao ovde na selu, gde je sve teklo sporo, kakav je život zapravo i bio. Zbog čega bi ljudi jurili kad biljke od kojih žive rastu tako sporo?

Jednom rukom udario je o kanistar sa petrolejom. Izvadio je parče tkanine koje je bilo ugurano u otvor i okrenuo se. Teško disanje koje ga je okruživalo u mraku postalo je sve nepravilnije. Pronašao je lampu, izvadio čep i pažljivo sipao petrolej. Istovremeno, pokušavao je da se seti gde je ostavio šibice. Kutija je bila gotovo prazna, toga se sećao. Ipak, trebalo bi da su ostale još dve-tri šibice. Odložio je plastični kanistar i počeo da pipa po podu. Skoro istog momenta, jednom rukom okrznuo je kutiju sa šibicama. Kresnuo je šibicu, skinuo staklenu kapu i gledao fitilj koji je počeo da gori.

Zatim se okrenuo. Učinio je to u najvećoj panici, jer nije želeo da vidi ono što ga je čekalo.

Žena koja je ležala u krevetu pored zida umreće. Sada je znao da je tako, mada je, što je duže mogao, pokušavao sebe da ubedi da će kriza ubrzo proći. Poslednji pokušaj da pobegne desio mu se u snu. Ništa mu više nije preostalo.

Čovek nikada ne može pobeći od smrti. Kako od svoje, tako ni od one koja čeka nekoga njemu bliskog.

Čučnuo je pored kreveta. Petrolejska lampa bacala je nemirne senke preko zidova. Posmatrao je njeno lice. Još uvek je bila mlada. Mada joj je lice bilo bledo i isušeno, i dalje je bila lepa. *Poslednje što će napustiti moju suprugu jeste lepota*, pomislio je, primećujući da su mu oči zasuzile. Pipnuo joj je čelo. Temperatura je ponovo porasla.

Baci pogled kroz razbijeni prozor zakrpljen otkinutim komadom kartona. Još nije svanulo. Ramirezov petao je i dalje jedini kukurikao. *Samo da svane*, pomislio je. *Umreće noću. Ne danju. Samo da izdrži da diše dok ne svane. Onda me neće ostaviti samog.*

Izenenada, otvorila je oči. Uhvati je za ruku i pokuša da se osmehne.

„Gde je dete?“, upita ona glasom toliko slabašnim da je jedva uspeo da je čuje.

„Spava kod moje sestre i njene porodice. Tako je najbolje.“

Izgedalo je da ju je njegov odgovor umirio.

„Koliko dugo sam spavala?“

„Mnogo sati.“

„Da li si sve vreme bio ovde? Moraš da se odmaraš. Za nekoliko dana više neću morati da ležim ovde.“

„Spavao sam“, odgovori on. „Uskoro ćeš ozdraviti.“

Pitao se da li je primetila da laže i da li zna da više nikada neće ustati iz tog kreveta. Možda su oboje u svom očaju lagali jedno drugo? Možda su to činili kako bi olakšali neizbežno?

„Umorna sam“, reče ona.

„Moraš da spavaš da bi ozdravila“, odgovori on, istovremeno okrećući glavu kako ne bi videla koliko mu je teško da se savlada.

Odmah zatim, prvi sunčevi zraci proдреše u kuću. Ponovo je utonula u besvesno stanje. Sede na pod do njenog kreveta. Bio je toliko umoran da više nije imao volje ni da pokuša da zadrži svoje misli. Lutale su mu slobodno kroz glavu bez mogućnosti da ih kontroliše.

Kada je prvi put sreo Dolores, imao je dvadeset jednu godinu. Zajedno sa svojim bratom Huanom prešao je dug put do Santijago de los Treinta Kabaljerosa da bi video karneval. Dve godine stariji Huan ranije je već bio u gradu. Pedru je, međutim, to bio prvi put. Trebalo im je tri dana da stignu. S vremena na vreme bi nekoliko kilometara prelazili volovskom zapregom. Ipak, veći deo puta su hodali. Jednom prilikom pokušali su i da se švercuju u pretovarenom autobusu koji je krenuo prema gradu. Međutim, otkrili su ih kad su na jednom stajalištu pokušali da se popnu na krov i sakriju se među torbama i zavežljajima. Vozač ih je oterao i ispsovao. Vikao je za njima da ne bi trebalo da postoje toliko siromašni ljudi da nemaju novca čak ni za autobuske karte.

„Onaj ko vozi autobus mora da je mnogo bogat“, rekao je Pedro dok su nastavili prašnjavim putem koji je vijugao kroz beskrajne plantaže šećerne trske.

„Baš si blesav“, odgovorio je Huan. „Novac od karata ide vlasniku autobusa. Ne ide vozaču.“

„Ko je to?“, upitao je Pedro.

„Kako bih ja to mogao da znam“, odgovorio je Huan. „Ali, kad stignemo u grad, pokazaću ti kuće u kojima žive.“

Konačno su stigli. Bio je februarski dan i ceo grad živeo je u jakom karnevalskom zanosu. Pedro je nemo posmatrao svu tu šarenu odeću sa svetlucavim ogledalima prišivenim za porube. Maske za lice koje su podsećale na đavole ili razne životinje u početku su ga plašile. Činilo se

kao da se ceo grad Ljulja u ritmu hiljada bubnjeva i gitara. Huan ga je iskusno vodio po ulicama i uličicama. Noću bi spavali na nekim klupama u parku Duarte. Pedro je sve vreme strahovao da će mu Huan nestati u toj rulji. Osećao se poput deteta koje se plaši da ne izgubi roditelja. Međutim, pretvarao se da nije tako. Nije želeo da mu se Huan podsmeva.

Ipak se desilo to što se desilo. Bilo je treće veče, ono koje je trebalo da im bude poslednje. Nalazili su se u Kale del Sol, najvećoj ulici u gradu, kada je Huan iznenada nestao među maskiranim ljudima koji su plesali. Nisu se dogovorili o mestu na kojem bi se našli u slučaju da se razidu. Bezuspešno je tražio Huana do kasno u noć. Nije ga čak našao ni među klupama u parku gde su ranije spavali. U zoru, Pedro je seo pored jednog od spomenika u ulici Plaza de Cultura. Pio je vodu iz fontane da bi ugasio žeđ. Međutim, nije imao para da kupi bilo šta za jelo. Pomislio je da jedino što bi mogao da uradi jeste to da pokuša da pronađe onaj put koji vodi kući. Samo kad bi uspeo da se izvuče iz grada, mogao bi da se ušunja na jednu od mnogobrojnih plantaža banana i utoli glad.

Izenada, primetio je da je neko seo pored njega. Bila je to devojka njegovih godina. Odmah je pomislio da lepšu devojku nikada nije video. Kada je primetila da je gleda, sramežljivo je spustio pogled. Krišom je posmatrao dok je skidala sandale i trljala svoja nežna stopala.

Tako je upoznao Dolores. Kasnije su često razgovarali o tome kako su ih Huanov nestanak u karnevalskom metežu i njena nežna stopala spojili.

Sedeli su pored fontane i počeli da pričaju.

Ispostavilo se da je i Dolores bila nakratko u gradu. Tražila je posao kućne pomoćnice od kuće do kuće u bogatim četvrtima, ali bez uspeha. Baš kao i Pedro, i ona je bila dete jednog *campesina* i njeno selo se nalazilo nedaleko od njegovog. Zajedno su izašli iz grada, opustošili stabla s bananama da bi utolili glad i što su se više približavali njenom selu, hodali su sve sporije.

U maju, dve godine kasnije, pre početka sezone kiša, venčali su se i preselili u Pedrovo selo, gde su od jednog od njegovih stričeva dobili kućicu. Pedro je radio na plantaži šećera, a Dolores je uzgajala povrće, koje je kasnije prodavala preprodavcima koji su tuda prolazili. Bili su siromašni, ali mladi i srećni.

Samo jedna stvar nije bila kako treba. Ni nakon tri godine, Dolores nije bila ostala u drugom stanju. Nikada o tome nisu razgovarali. Pedro je, međutim, primetio da je Dolores sve uznemirenija. U tajnosti je posetila *curiositasa* na granici sa Haitijem tražeći pomoć, ali nije bilo nikakvih promena.

Prošlo je osam godina. Ipak, jedne večeri kad se Pedro vraćao kući sa plantaže šećera, pošla mu je u susret i obavestila ga da je trudna. Krajem osme godine njihovog braka, Dolores je rodila ćerku. Kada je prvi put ugledao svoje dete, Pedro je odmah uvideo da je devojčica nasledila lepotu od majke. Iste večeri otišao je u seosku crkvu i na žrtvu prineo zlatnu ogrlicu koju je, još za njenog života, dobio od svoje majke. Prineo ju je na žrtvu devici Mariji i pomislio da i ona sa svojim umotanim detetom podseća na Dolores i njihovu tek rođenu ćerku. Na putu kući zapevao je tako glasno i jako da su ljudi koje je sretao mislili da je popio previše prevrelog soka od šećerne trske.

Dolores je spavala. Disala je sve brže i nemirno se okretala.

„Ne možeš da umreš“, prošapta Pedro primetivši da više ne može da kontroliše svoj očaj. „Ne možeš da umreš i ostaviš mene i našu ćerku.“

Dva sata kasnije sve je bilo gotovo. Nakratko, njeno disanje postalo je sasvim mirno. Otvorila je oči i pogledala ga.

„Moraš da krstiš našu ćerku“, reče. „Moraš da je krstiš i da je čuvaš.“

„Ubrzo ćeš ponovo biti dobro“, odgovori on. „Zajedno ćemo otići u crkvu i krstiti je.“

„Nema me više“, odgovori ona i zatvori oči.

Potom je umrla.

Dve nedelje kasnije, Pedro je napustio selo sa ćerkom u korpi na leđima. Brat Huan ga je otpratio jedan deo puta.

„Znaš li šta radiš?“, upita ga.

„Samo ono što je neophodno“, odvrati Pedro.

„Zašto moraš u grad da bi krstio ćerku? Zašto je ne krstiš ovde u selu? Ova crkva je bila dovoljno dobra i za tebe i za mene. I za naše roditelje pre nas.“

Pedro je zastao i pogledao brata.

„Osam godina smo čekali dete. Kada nam je ćerka konačno došla na svet, Dolores se razbolela. Niko nije mogao da joj pomogne. Ni doktori, ni lekovi. Nije napunila ni trideset godina. I morala je da umre. Zato što smo siromašni. Jer smo puni bolesti koje dolaze sa siromaštvom. Upoznao sam Dolores onda kada si nestao za vreme karnevala. Sada ću se vratiti u veliku katedralu koja se nalazi na trgu na kojem smo se upoznali. Moja ćerka će se krstiti u najvećoj crkvi koja postoji u ovoj zemlji. To je najmanje što mogu da učinim za Dolores.“

Ne sačekavši Huanov odgovor, Pedro se okrenuo i nastavio da hoda. Kada je kasno te večeri stigao do sela u kojem je nekada živela Dolores, zastao je kraj kuće njene majke. Još jednom je objasnio kuda se zaputio. Starica je samo tužno odmahнула glavom kad je začutao.

„Tvoja tuga će te dovesti do ludila“, reče. „Bolje bi ti bilo da razmisliš o tome da tvojoj ćerki ne prija da se trucka na tvojim leđima čak do Santijaga.“

Ništa nije odgovorio. Rano ujutru nastavio je svoj put. Sve vreme razgovarao je sa detetom koje je visilo u korpi na njegovim leđima. Pričao joj je sve čega je mogao da se seti o Dolores. Kada više nije imao šta da kaže, kretao bi iz početka.

Stigao je do grada jednog popodneva baš kad su se teški kišni oblaci nadvili nad horizontom. Seo je pored velikog ulaza katedrale Santijago Apostol i čekao. Povremeno bi ćerku hranio onim što je poneo od kuće. Posmatrao je sve sveštenike u crnoj odeći koji su prolazili pored njega. Smatrao je da su ili suviše mladi, ili su bili u prevelikoj žurbi da bi bili dostojni da krste njegovu ćerku. Čekao je dugo pre nego što je konačno ugledao jednog starog sveštenika koji se laganim koracima uputio preko trga prema katedrali. Tada je ustao, skinuo šešir od like i izvadio ćerku iz korpe. Stari sveštenik je strpljivo saslušao njegovu priču, a zatim klimnuo glavom.

„Krstiću tvoju ćerku“, reče. „Prešao si dalek put zbog nečeg u šta veruješ. U našem vremenu to je prava retkost. Ljudi retko prelaze velike razdaljine radi svoje vere. Zato svet izgleda tako kako izgleda.“

Pedro je pošao za sveštenikom u mračnu katedralu. Mislio je na to da se Dolores nalazi u njegovoj blizini. Njen duh je lebdeo oko njih i pratio ih do krstionice.

Stari sveštenik je naslonio svoj štap na jedan od visokih stubova.

„Kako će se devojčica zvati?“, upita.

„Kao i njena majka“, odgovori Pedro. „Zvaće se Dolores. Takođe želim da se zove i Marija. Dolores Marija Santana.“

Nakon krštenja Pedro izađe na trg i sede pored spomenika, gde je deset godina ranije upoznao Dolores. Njegova ćerka spavala je u korpi. Sedeo je potpuno mirno, udubljen u sopstvene misli.

„Ja, Pedro Santana, skroman sam čovek. Od mojih roditelja nisam nasledio ništa osim siromaštva i neprekidne bede. Nisam uspeo ni suprugu da sačuvam. Ali, obećavam da će naša ćerka imati drugačiji život. Učiniću sve da ne živi kao mi. Dolores, obećavam ti da će tvoja ćerka biti osoba koja će imati dug, srećan i dostojanstven život.“

Iste večeri Pedro napusti grad. Sa ćerkom Dolores Marijom vrati se u svoje selo.

Bilo je to u maju 1978. godine.

Dolores Marija Santana, koju je otac toliko obožavao, imala je tada osam meseci.

Skone

Od 21. do 24. juna 1994. godine

1

U ranu zoru otpoče svoj preobražaj.

Sve je pažljivo isplanirao kako bi ostvario sve što je naumio. Biće mu potreban ceo dan i nije želeo da rizikuje da mu ponestane vremena. Uhvati prvu četkicu i podiže je ispred sebe. Sa kasetofona na podu išla je ranije pripremljena traka sa snimljenim bubnjevima. Pogleda u svoje lice u ogledalu. Potom povuče prve crne štrafte preko čela. Primeti da mu je ruka mirna. Dakle, nije bio nervozan. Mada je sada po prvi put istinski naneo svoje ratničke boje. Ono što je do tog trenutka bio samo beg, njegov način da se odbrani od svih nepravdi kojima je neprestano bio izložen, veliki preobražaj je sada postao zbilja. Činilo se da svakom novom štraftom koju bi nacrtao na licu ostavlja iza sebe svoj stari život. Više nije bilo povratka. Baš te večeri igra je zauvek bila završena i poći će u rat u kojem ljudi zaista moraju da umru.

Svetlost u prostoriji bila je veoma jaka. Pažljivo je postavio ogledala ispred sebe kako ne bi bilo nikakvih odblesaka. Kada je ušao u prostoriju i zaključao vrata, započeo je poslednju kontrolu stvari kako bi se uverio da nešto nije zaboravio. Međutim, sve je bilo na svom mestu. Pedantno oprane četkice, porcelanske šoljice sa bojom, peškiri i voda. Njegovo oružje ležalo je poredano na crnoj tkanini kraj malog struga. Tri sekire, noževi različitih dužina i bočice sa sprejom. Razmišljao je o tome da je to jedina odluka koju još nije doneo. Dok ne padne večer, moraće da izabere koje će oružje poneti. Nije mogao da ponese sve. Znao je, pak, da će odluka doći sama po sebi kad bude otpočeo preobražaj.

Pre nego što je seo pored klupe i počeo da boji lice, pređe vrhovima prstiju preko oštrica sekira i noževa. Nisu mogle biti oštrije. Nije odoleo izazovu da jedan od noževa pritisne malo jače vrhom prsta. Istog trenutka

poče da krvari. Obrisa prst i oštricu peškirom. Zatim sede ispred ogledala.

Prve štrafte na čelu će biti crne. Činilo se kao da je zasekao dva duboka reza otvorivši mozak iz kojeg su iscurile sve uspomene i misli koje su ga dotad pratile kroz život, mučile i ponižavale. Potom će nastaviti sa crvenim i belim štraftama, krugovima, kvadratima i na kraju sa zmijolikim ornamentima na obrazima. Od njegovog belog tena ništa se više neće videti. Tada će preobražaj biti potpun. Ono što je postojalo iznutra iščeznuće. Vaskrsnuo je u telu zveri i više nikada neće ni govoriti kao ljudsko biće. Razmišljao je da čak neće ni oklevati da odseče sopstveni jezik ako bude bilo neophodno.

Preobražaj je trajao čitav dan. Završio ga je nešto posle šest uveče. Tada odlučio i da će poneti najveću od tri sekire. Zavučio dršku u široki kožni pojas opasan oko struka. U futrolama su već bila dva noža. Osvrnu se po prostoriji. Ništa nije zaboravio. Bočice sa sprejom zavučio u unutrašnje džepove kožne jakne.

Poslednji put pogleda svoje lice u ogledalu. Strese se. Potom na glavu pažljivo navuče kacigu, ugasi svetlo i napusti prostoriju, bosonog, kao što je i došao.

*

U devet sat i pet minuta, Gustav Veteštet isključio ton na televizoru i pozvao svoju majku. Bila je to ustaljena navika. Još od pre dvadeset pet godina, kada je prestao sa vršenjem dužnosti ministra pravde i napustio sve svoje političke obaveze, gledao je vesti na televiziji bezvoljno i sa gnušanjem. Nije mogao da se pomiri sa tim da više nije bio učesnik. Kao dugogodišnji ministar i čovek u apsolutnoj žiži javnosti, viđao se na televiziji barem jednom nedeljno.

Pomno je vodio računa da mu sekretarica na video-kasetu presnimira svaki televizijski prilog. Te kasete su sada prekrivale čitav jedan zid u njegovoj radnoj sobi. Dešavalo se da ih gleda iznova. Svest o tome da tokom dugogodišnjeg perioda u kojem je bio ministar nikada nije izgubio prisebnost zbog neočekivanog ili trik pitanja nekog novinara, za njega je predstavljala izvor stalnog zadovoljstva. Sa osećanjem neskrivenog prezira i

dalje se prisećao kako su televizijski novinari izazivali paniku kod mnogih njegovih kolega. Suviše često mnogi bi počeli da mucaju i upetljavaju se u protivrečnosti iz kojih nikada ne bi uspeli da se ispetljaju. Međutim, to se njemu nikada nije desilo. Bio je čovek kog niko nije mogao da uhvati u zamku. Novinari nikada nisu uspeli da ga pobede. Nikada nisu ni otkrili njegovu tajnu.

Uključio je televizor u devet sati kako bi video uvodni pregled vesti. Potom je isključio ton, uzeo telefon i pozvao majku. Dobila ga je dok je još bila veoma mlada. Sada je imala devedeset četiri godine, bila bistre pameti i pucala od neistrošene energije. Živela je sama u velikom stanu u centru Stokholma. Svakog puta kada bi podigao slušalicu i okrenuo broj, nadao bi se da se neće javiti. Pošto je i sam imao preko sedamdeset godina, počeo je da se plaši da će ga nadživeti. Ništa nije više želeo od njene smrti. Onda bi ostao sam. Ne bi morao da je zove i ubrzo bi i zaboravio kako je izgledala.

Telefon je zvonio. Posmatrao je spikera koji je čitao vesti bez tona dok je čekao. Nakon četvrte zvonjave, ponada se da je konačno umrla. Onda začu njen glas. Umekšao bi glas kad bi razgovarao sa njom. Upita je za zdravlje i šta je radila tog dana. Kada je već morao da se pomiri sa tim da je i dalje živa, želeo je da skрати priču što je to više bilo moguće.

Završi razgovor i dalje držeći slušalicu u ruci. „Nikada neće umreti“, pomisli. „Neće umreti ako je ja ne ubijem.“

Ostade da sedi u tihoj sobi. Jedino što se čulo bili su huk mora i zvuk mopeda koji je prolazio negde u blizini. Ustade sa kauča i pođe prema velikom prozoru na terasi sa pogledom na more. Sumrak je bio prelep i budio je emocije. Obala ispod njegovog velikog placu bila je pusta. *Ljudi su pred televizorom*, pomisli. *Nekada su tako sedeli i gledali me kako hvatam za gušu voditelje vesti. Bio sam tada ministar pravde. Trebalo je da postanem i premijer. Međutim, to se nije desilo.*

Navuče masivne zavese obrativši posebnu pažnju da slučajno ne ostane neki nepokriveni deo. Iako je pokušavao da vodi što anonimniji život u toj kući koja se nalazila odmah istočno od Istada, dešavalo se da bude pod prismotrom radoznalaca. Uprkos tome što je prošlo dvadeset pet godina od njegovog odlaska sa funkcije, i dalje nije bio potpuno zaboravljen.

Ode do kuhinje i sipa kafu iz termosu u šolju. Kupio ga je za vreme zvanične posete Italiji krajem šezdesetih godina. Nejasno se prisećao da su

razlog posete bile pojačane mere za sprečavanje širenja terorizma u Evropi. Svuda po kući nalazile su se stvari koje su ga podsećale na život kojim je nekada živeo. Često je razmišljao da će sve baciti. Na kraju mu se sam taj napor da to uradi činio besmislenim.

Vrati se na kauč sa šoljom kafe. Isključi televizor daljinskim upravljačem. Ostade da sedi u mraku razmišljajući o proteklom danu. Pre podne ga je posetila jedna novinarka iz jednog od najvećih časopisa, koji je imao seriju reportaža o poznatima i njihovom životu u penziji. Nije uspeo do kraja da razjasni zašto je odlučila da dođe baš kod njega. Povelala je i fotografa koji ga je slikao i na obali i unutra u kući. Unapred je odlučio da će se predstaviti kao stariji čovek koga karakterišu blaga narav i pomirljiv stav. Pričao je kako je veoma zadovoljan svojim sadašnjim životom. Živeo je u najvećoj izolaciji kako bi mogao da meditira, a uz izveštačenu sramežljivost izletelo mu je da je razmišljao o tome da možda napiše svoje memoare. Novinarka, kojoj je bilo četrdesetak godina, bila je impresionirana i puna poniznog poštovanja. Potom je i nju i fotografa otrpratio do kola i mahnuo im kada su otišli.

Zadovoljno je konstatovao da je za vreme celog intervjua izbegao da kaže ijednu istinitu reč. Bila je to još jedna od retkih stvari koje su ga i dalje zanimala. Da obmane, a da ne bude otkriven. Da širi privid i iluzije. Nakon dugogodišnjeg bavljenja politikom uvideo je da na kraju svega ostane laž. Istina maskirana u laž, ili laž uvijena u istinu.

Lagano je ispijao kafu. Osećanje zadovoljstva postade sve jače. Najviše su mu prijale večeri i noći. Tada bi se mislio o onome što je bilo nekada i što je nepovratno izgubljeno povlačile. Ipak, ono najvažnije niko nije mogao da mu oduzme. Najveću tajnu, onu koju osim njega nije znao niko.

Ponekad bi o sebi mislio kao u odrazu u ogledalu, koje je istovremeno i konkavno i konveksno. Kao čovek, posedovao je istu dvosmislenost. Niko nije video ništa osim onog što je spolja, veštog pravnika, poštovanog ministra pravde, penzionera blage naravi koji je šetao skonskom obalom. Niko nije posumnjao da je on sopstveni dvojniki. Pozdravljao je kraljeve i predsednike, klanjajući im se sa osmehom, ali u sebi misleći *kad biste samo znali ko sam u stvari i šta mislim o vama*. Kada je stajao pred kamerama, tu misao *kad biste samo znali ko sam i šta mislim o vama* uvek bi stavljao sebi na prvo mesto u svesti. Međutim, niko nikada nije otkrio njegovu tajnu:

da je mrzeo i prezirao stranku koju je zastupao, stavove koje je branio, većinu ljudi koje je sretao. Ta tajna ostaće skrivena do njegove smrti. Prozreo je svet, shvatio svu njegovu krhkost i uvideo besmisao života. Za to, međutim, niko nije znao i tako će i ostati.

Oseti kako zadovoljstvo zbog onog što ga je očekivalo sve više raste. Sutra uveče, nešto posle devet sati, doći će mu prijatelji u crnom mercedesu sa zatamnjenim staklima. Dovešće auto direktno u njegovu garažu, dok će ih on čekati u dnevnoj sobi, sa navučenim zavesama, baš kao sada. Primitio je da je, čim je počeo da mašta o izgledu devojke koju je tada trebalo da mu dovedu, iščekivanje istog momenta počelo da raste. Obavestio ih je da je u poslednje vreme bilo previše plavuša. Neke od njih su još i bile prestare, preko dvadeset godina. Sada je poželeo neku mlađu, po mogućstvu meleskinju. Prijatelji će čekati u podrumu, gde je odneo jedan televizor, dok će on devojku povesti u svoju spavaću sobu. Do svitanja će otići, a on će već početi da mašta o devojci koju će mu dovesti sledeće nedelje. Misao o sutrašnjem danu toliko ga je uzбудila da je ustao sa kauča i otišao u radnu sobu. Pre nego što je upalio svetlo, navukao je zavese. Na trenutak mu se učini da se dole na obali nazire senka nekog čoveka. Skinuo je naočari i začkiljio. Dešavalo se da se noćni šetači ponekad zadržavaju ispod njegovog placu. U nekoliko navrata morao je da pozove policiju u Istadu i žali se na mlade koji pale vatru na obali i prave buku. Imao je dobar odnos sa istadskom policijom. Dolazili bi odmah po pozivu i odvodili one koji ga uznemiravaju. Često je razmišljao o tome da nikada nije mogao da zamisli kakva će sve znanja i poznanstva steći radeći kao ministar pravde. Ne samo da je naučio da razume poseban mentalitet koji vlada u švedskoj policiji već je i sistematski sticao prijatelje na strateškim pozicijama u okviru švedske pravne mašinerije. Međutim, jednako važna su bila i poznanstva koja je stekao u svetu kriminala. Postojali su inteligentni kriminalci, kako oni koji rade samostalno, tako i vođe velikih kriminalnih kartela, koje je učinio svojim prijateljima. Iako se mnogo toga promenilo u poslednjih dvadeset pet godina otkad je napustio funkciju, njegovi stari poznanici i dalje su mu pružali mnogo radosti. Kao i oni prijatelji koji bi se pobrinuli da ga svake nedelje poseti po jedna devojka odgovarajućih godina.

Senka koju je video na obali bila je samo priviđenje. Popravi zavese i zaključa jedan od ormarića u radnom stolu koji je nasledio od oca,

profesora prava od koga su svi strepeli. Izvuče jedan skupoceni i lepo ukrašeni album i otvori ga ispred sebe na pisaćem stolu. Polako, gotovo religiozno prelistavajući, pregleda čitavu svoju zbirku pornografskih slika iz najranijih godina umetnosti fotografije. Njegova najstarija slika bila je raritet, dagerotipija iz 1855. godine koju je jednom prilikom kupio u Parizu. Slika je predstavljala neku nagu ženu koja u naručju drži psa. Njegova zbirka bila je čuvena među ekskluzivnom grupom muškaraca njegovih interesovanja, neznanom ostatku sveta. Od njegove Lekadreove zbirke iz devedesetih godina XIX veka značajnija je bila samo ona čiji je vlasnik stari čelični magnat iz rurske oblasti. Polako je prelistavao plastificirane stranice albuma. Najduže se zadržavao na onim stranicama gde su modeli bili veoma mladi i gde se po njihovim očima moglo videti da su pod uticajem droga. Često se kajao što se i sam nije ranije posvetio fotografisanju. Da je to uradio, danas bi mogao posedovati jedinstvenu zbirku.

Kada je prelistao čitav album, ponovo ga je zaključao u radni sto. Od svojih prijatelja dobio je obećanje da će posle njegove smrti ponuditi slike jednom antikvaru iz Pariza, koji se specijalizovao za takve prodajne projekte. Sav novac će kasnije pripasti fondaciji za mlade pravnike koju je već osnovao, ali koja će biti predstavljena tek posle njegove smrti.

Ugasi lampu na radnom stolu i ostade da sedi u mračnoj sobi. Huk mora bio je veoma tih. Ponovo mu se učini da negde u blizini čuje zvuk mopeda. I dalje mu je bilo teško da zamisli svoju smrt, iako je imao više od sedamdeset godina. Dva puta je na putovanjima po SAD anonimno izdejtvoovao da prisustvuje pogubljenjima. Prvi put u pitanju je bila električna stolica, a drugi put, već tada sve ređa gasna komora. Prizor oduzimanja ljudskih života za njega je bio čudesno radostan doživljaj. Ipak, sopstvenu smrt nije mogao da zamisli. Napusti radnu sobu i naspe čašicu likera iz bara u dnevnoj sobi. Već se približavala ponoć. Jedino što mu je preostalo pre nego što ode u krevet bila je kratka šetnja do mora. U predsoblju navuče jaknu, nazu par ofucanih klompi i napusti kuću.

Napolju je bilo bez vetra. Kuća mu je bila toliko izolovana da nije mogao da vidi svetlost ni kod jednog od komšija. Automobili na putu prema Koseberji tutnjali su u daljini. Pratio je stazu koja je kroz dvorište vodila naniže ka zaključanoj kapiji, koja mu je omogućavala izlaz na more. Iznervirano shvati da sijalica na stubu pored kapije ne radi. Obala ga je

iščekivala. Poče da traži ključeve i otključa kapiju. Kratkim putem dođe do obale i stade tačno pored vode. More je bilo mirno. Daleko na horizontu video je svetlost jednog broda koji je krenuo ka zapadu. Otkopča šlic i počeo da mokri u vodu istovremeno nastavljajući da mašta o sutrašnjoj poseti.

Iako ništa nije čuo, iznenada oseti da mu je neko iza leđa. Ukoči se osetivši kako ga je savladao strah. Potom se naglo okrenu.

Čovek koji je stajao pred njim ličio je na zver. Osim kratkih pantalona, na sebi nije imao ništa. U trenutnom, histeričnom užasu pogleda u njegovo lice. Nije mogao da odluči da li je unakaženo, ili skriveno iza maske. U jednoj ruci držao je sekiru. Zbunjeno pomisli da je ruka u kojoj je drška sekire veoma sitna i da ga čovek podseća na patuljka.

Potom vrisnu i počeo da beži, vraćajući se nagore prema dvorišnoj kapiji.

Umro je u istom trenutku kad mu je oštrica sekire rasekla kičmu na dva dela, odmah ispod ramena. Nije ni osetio kada se taj čovek, ili možda zver, spustio na kolena i napravio mu prerez na čelu, da bi mu kasnije jednim jedinim snažnim trzajem otkinuo veliki deo kose i kože sa temena.

Ponoć tek što je prošla.

Bio je utorak, 21. jun.

Negde u blizini neko je upalio usamljeni moped. Odmah potom, zvuk motora je nestao u daljini.

Sve je ponovo postalo veoma tiho.